

נועם שיח

מאת אב"ד סאנטוב שליט"א

הדרגה הגבוהה ביותר

בשלה תשע"ו

מכון אפריון לשלמו

לייקווד תשע"ו

כל הזכויות שמורות

למכון אפריון לשלמה

להוצאת שיחות הרב שלמה זלמן פרידמן שליט"א

אב"ד סאנטוב - לייקווד

הרב פנחס בידרמן - הרב נתן נטע פרוש

9996551@gmail.com

לקבל גליונות, לנדב גליונות, ולהערות

נא לפנות להנ"ל

קונטרס זה נדבת

מע"כ הגאון החסיד בנש"ק

הרב אברהם אביש האגער שליט"א

ראש הכולל פאפא ירושלים עיה"ק

לרגלי שמחת הנשואין

של נכדו הבחור המופלג בתורה ויראת שמים

החתן פישל האגער נ"י

ממצוייני ישיבת חיי משה

עם בת כ"ק אדמו"ר מבאיאן שליט"א

יזכה בע"ה לרוות הרבה תענוג ונחת

הדרגה הגבוהה ביותר

בקידושא רבא ש"ק פרשת ויחי תשע"ו

בפרשתינו כתיב (בראשית מ"ה, י"ד): שכל את ידיו כי מנשה הבכור.

התורה מספרת לנו שיוסף הביא את שני בניו מנשה ואפרים, כדי שיתברכו מפי אביו ישראל סבא – ועוד לפני שמתחיל יעקב את ברכתו, הוא מכין אותם לקראת הברכה – את מנשה הבכור הוא מעמיד בימינו של יעקב, ואילו את אפרים הבן הצעיר הוא מעמיד לשמאלו של יעקב.

כולם מחכים לברכתו של הסבא, אך יעקב אינו מרוצה מסדר מעמד נכדיו לפניו, הוא מעדיף להניח את יד ימינו דווקא על ראש הצעיר, ואילו את שמאלו להניח על הבכור, וכך נאמר בפסוק: וישלח ישראל את ימינו וישת על ראש אפרים והוא הצעיר ואת שמאלו על ראש מנשה שכל את ידיו כי מנשה הבכור, ומבואר ברש"י, שאין יעקב אבינו הופך את ידיו סתם כך ללא סיבה מיוחדת – שכן מנשה היה הבכור – ואף על פי כן שם יעקב את ימינו על ראש אפרים – כלומר – הוא ידע שמנשה הבכור, ובכל זאת נהג כאילו אפרים הוא הבכור, וזאת לא מתוך טעות של בלבול וזקנה, אלא מתוך השכל וחכמה של מחשבה תחילה.

ולכאורה, לפי ביאור זה, שלמרות שמנשה היה הבכור, בכ"ז הניח יעקב עליו יד שמאל – שהיא פחות חשובה – היה צריך להיות כתוב "שיכל את ידיו אף שמנשה הבכור" ולא "כי מנשה

הבכור"? ועוד, אם ראה יעקב לנכון להניח את ימינו על ראש אפרים, הרי היה יכול לעשות זאת בדרך פשוטה ללא האופן המוזר, לכאורה, שבו בחר לברך – יכול היה בקלות לבקש מהם שיחליפו את מקומותיהם ולברך כך – מה ראה להפוך את ידיו?

מבאר הרה"ק בעל "נועם אלימלך" זי"ע (וכן איתא גם ב"כתב סופר") שיעקב אבינו נהג כך, היות שהוא לא רצה לבייש את מנשה ולגרום לו חלישות הדעת, שאף שאפרים שהיה יושב ושונה את תלמודו, בדין הוא להקדימו למנשה העסקן והמליץ, אך היות שקדימה זו תפגע בכבודו של מנשה הבכור, משום כך לא רצה לבקש מהם שיחליפו את מקומותיהם, ובמקום זה מצא דרך פשוטה לברך – מבלי שהדבר יפגע במישהו – הוא המיר את זרועותיו מעל לראשיהם של שני נכדיו השמוטים והנוטים לארץ ביראת הכבוד כראוי.

ויש להוסיף דלכן מתרגם אונקלוס על הפסוק שיכל את ידיו: אחכמינון לידוהי – לא שזה חכמה גדולה להפוך את ידיו, אלא שנהג יעקב בחכמה בצורת ברכתו זאת, ואף אם הייתה נראית כמשונה ומוזרה, מ"מ פשוט שמתוך שיקול דעת נכון "כי מנשה הבכור" נעשה כן – מפני שמנשה היה הבכור, ולזה לא רצה לבקש ממנו להחליף את מקומו עם אפרים.

מספרים, ששאלו פעם את הגה"ק בעל "חזון איש" זצ"ל, מהו הדרגה הגבוהה ביותר שאדם יכול להגיע אליה בעולם הזה. אמר

להם ה"חזון איש", "הדרגה הגבוהה ביותר הוא לעבור את כל תהפוכות החיים ולא לפגוע בשני"...

פעם אחת הגיע מרן הגאון האדיר רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל להתפלל בכותל המערבי, וכל הנמצאים שם נתאספו סביבו לבקש ממנו ברכה, ומטבע הדברים היה שם דוחק גדול, והיה אחד שהגדיל לעשות, ודחף את כל העומדים שם בדרכו אל גדול הדור, וצעק בקול "אני רוצה ברכה", כשראה רבי שלמה זלמן את מעשהו, הגיב ואמר "אני מברך אותך שתהיה בן אדם" [זאלסט זיין א מענטש]... אך מיד לאחר מכן – בכדי שלא לפגוע באותו אדם – אמר לו רבי שלמה זלמן: האם לא לימדו אותך, שאחר שמקבלים ברכה, משיבים כנגד המברך ואומרים "וכן למר"...

המנהג במשפחת המלוכה בחצר הקודש וויז'ניץ, שכשנותנים שלום אחד להשני, נושקים לו על גב היד, והוא נושק לו בחזרה על היד, וכן היה נוהג מרן האדמו"ר מוויזשניץ-מאנסי שליט"א בעת שהגיעו בני משפחתו ליתן לו שלום.

פעם אחת הגיע למאנסי אחד מבני משפחתו של הרבי, ונישק את ידו הקדושה של הרבי, אך משום מה לא החזיר לו הרבי נשיקה על ידו. לאחר שתפס הרבי את עצמו, חשש שמא נפגע הלה שלא

החזיר לו נשיקה על ידו, ומאז הפסיק לגמרי לנשק בחזרה את הידיים של בני משפחתו – וכך נהג למשך כמה וכמה שנים...

כידוע שבשנותיו האחרונות של הגה"ק מרן בעל "ישועות משה" מוויז'ניץ זי"ע, כשכבר לא היה בכוחו לערוך את השולחן בליל שב"ק, הנהיג את הבאטע בנו הגדול של הרבי זי"ע – ה"ה האדמו"ר הנוכחי מוויז'ניץ שליט"א - על ישראל הדרתו בקרית וויז'ניץ בני ברק, בהשתתפות אלפי חסידים.

פעם אחת היה יהודי אחד שהיה גרוש מזיוו"ר ל"ע, ואח"כ נשא אשה בזיוו"ש, ובשעטו"מ נולד לו בן זכר למזו"ט. בערב שבת קודש התקשר אליו הרבי שליט"א, ושאל אותו היכן הוא מתכוין לערוך את שמחת השלום זכר, השיב היהודי שרוצה לעשות את השלום זכר בעת עריכת הבאטע. אמר לו הרבי שהוא מבקש ממנו שלא יעשה את השלום זכר שם – רק יעשה אותו בביתו – לפי שחמיו מזיווגו הראשון משתתף בעריכת הבאטע, והדבר יכאב לו מאוד...

בספר בדידי הוה עובדא מספר ידידי הרה"ג רבי שמואל דוד פרידמן שליט"א, ששמע בעצמו מאת הגאון האדיר רבי פנחס הירשפרונג זצ"ל אב"ד מונטריאל, שפעם אחת בימי נעוריו ביקר בעיר וילנא, ונכנס לבקר את רב העיר הגאון האדיר רבי חיים עוזר זצ"ל. בעת דברם ציטטו איזה מימרא בש"ס, ורבי פנחס כבדרך אגב העיר שהמימרא מובא במסכת פלונית ובדף פלוני. אך רבי חיים

עוזר הגיב על אתר ואמר, לא, זה בדף פלוני, לא בדף שאמרת, ורבי פנחס עמד על שלו ואמר שזוה כן בדף פלוני שהוא אמר. באמצע הויכוח, נעמד רבי פנחס ואמר שהוא הולך להביא גמרא ולבדוק דברי מי נכונים, אך אז עיכב רבי חיים עוזר בעדו ואמר על עצמו – בהצביעו על זקנו הלבן היורד על פי מידותיו – אני הנני אדם זקן, ויתכן שאני טועה, ולכן בבקשה ממך אל תבייש אותי... וכך המשיכו בלימודם עד שפנה רבי פנחס והלך לדרכו.

כשחזר לביתו, החליט רבי פנחס לבדוק בגמרא ולראות דברי מי נכונים, ומה מאוד נשתומם לראות שהוא טעה ורבי חיים עוזר צדק... מספר רבי פנחס, שאז הבין למפרע כוונת רבי חיים עוזר, שהיה מוכן לספוג את הבזיון על עצמו, ובלבד שרבי פנחס לא ילך להביא גמרא ולראות שלא הוא הצודק...

הרה"ק רבי אלימלך מרודניק זי"ע (השבוע בי"ט טבת חל יומא דהילולא שלו) – שהיה מתלמידי הרה"ק מרימנוב זי"ע, החוזה מלובלין זי"ע והרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זי"ע – הגיע פעם לביתו של גביר, והלה עשה סעודה גדולה לכבודו, ובסוף הסעודה הביאו קערה של פתיתי בצק.

והנה דרך העולם הוא שהרבי אוכל מעט והשאר מחלקים לשיריים, אך הרה"ק רבי אלימלך אכל את כל הקערה ושאל "האם יש עוד?" וכך אכל ג' קערות של פתיתי בצק! – ובינתיים היה יוצא ונכנס כמה פעמים – והיה הדבר לפלא בעיני המסובים כיון שמעולם לא היה כן דרכו בקודש.

לאחר מכן נתוודע הדבר, שלגביר הייתה משרתת ישראלית – והיא טעתה – ובמקום להניח שמן או שומן בתוך פתיתי הבצק, הניחה יין שרף להדלקה וכמעט שלא היה ראוי לאכילה, וחשב הרבי, שאם יתוודע הדבר, תתבייש המשרתת ואולי אף תסולק ממשרתה, ע"כ אכל את כל הפתיתי בצק שלא יתוודע הדבר, ולכן יצא כמה פעמים לחוץ להקיא וחזר לאכול עד שלא נשאר עוד, וכל זה עשה כדי שלא לבייש ולצער בת ישראל.

סיפור דומה מסופר על הרה"ק בעל "אמרי חיים" מוויז'ניץ זי"ע, שפעם אחת בשהותו בויליאמסבורג, בליל שב"ק בעת עריכת השולחן כשהביאו לו את הצלחת עם הדגים כשאך טעם מהדגים – התחיל לאכול את הכל – ולא הותיר שירים לחסידיו כמנהגו בליל שב"ק. כאשר עלה ביד בנו האדמו"ר מוויזשניץ-מאנסי שליט"א לטעום חתיכה קטנה מהדגים, הרגיש מיד שהחתיכה מאוד מאוד מלוחה, וכמעט שלא שייך לאכול את הדגים, ואז הבין למפרע שלכן לא הותיר הרבי שיריים לחסידים, כדי שלא ירגישו במליחת הדגים, ולא ירעו למי שבישל את הדגים...

שמעתי מאת הרה"ג ר' ליפא פרידמן שליט"א מגיד שיעור בביהמ"ד סאטמאר (צפון) בלייקווד, שפעם אחת היו בני זוג אחד שנולד להם בן זכר, וכל אחד מהצדדים רצה שיתנו שם להרך הנולד על שם זקנו – הבעל רצה לקרוא להרך הנולד על שם זקנו, והאשה

על שם זקנה – וכך באו לידי ריב ומצה, עד שעלה בלב הבעל לקרוא שם להרך הנולד על שם שני הסבים משני הצדדים.

לברית הזמינו את הגה"ק מסאטמאר זי"ע שהוא יהיה הסנדק, ואח"כ גם כיבדוהו בקריאת השם להתינוק – וכך הוה – הרבי הגיע ושימש כסנדק, ואח"כ נעמד לקרוא את השם להתינוק – בשני השמות של שני זקניו כאמור. לאחר תקופה נודע להרבי שהשלוש בית בבית הזוג הנ"ל עומדת על בלימה, וחלק ניכר מהדין ודברים ביניהם נסובה אודות השם שנתנו להתינוק, ולרבי כאב הדבר מאוד, שעל ידי קריאת השם שהוא קרא להתינוק, נגרם ריב ומצה בביתם, ומאז החליט לסרב לקבל את הכיבוד של "קריאת השם" בברית מילה.

מספר ר' ליפא, שבברית מילה שלו בעצמו, הזמין אביו את דו"ז הגה"ק מסאטמאר זי"ע לשמש כסנדק, אך אח"כ כשרצה לכבד את הרבי ב"קריאת השם", סירב הרבי ולא רצה לקבל את הכיבוד, ואף לאחר שאביו של ר' ליפא אמר להרבי שהוא רוצה לקרוא לבנו "חנניה יו"ט ליפא", על שם זקנו של הילד, ה"ה אביו של הרבי מרן הגה"ק בעל "קדושת יו"ט" זי"ע – ועל כן הוא חפץ שהרבי יתן לו את השם – עדיין סירב הרבי – והגיב "עוד אקרא לו הרבה פעמים בשמו"...

פעם נסע הגה"ק בעל "חפץ חיים" זי"ע עם רב חשוב בשליחות לדבר מצוה, והתאכסנו בדרך באכסניה, ולאחר שהוגש להם האוכל, שאלה אותם בעלת הבית האם האוכל היה טוב, וה"חפץ

חיים" ענה שהיה טוב מאד, והרב שהתלווה אליו אמר שהיה טוב מאד, רק היה חסר קצת מלח במרק.

כשמוע ה"חפץ חיים" דבריו אלו, ספק ידיו בראשו ואמר "כל ימי נזהרתי מלדבר ולשמוע לשון הרע – ועתה נאמר בפני לשון הרע על המבשלת – לא היתה כדאי כל הנסיעה הזו!" והסביר לו החפץ חיים, שהרי עכשיו תלך בעלת הבית למבשלת, ותגער בה על כך שלא הכניסה מספיק מלח במרק ותצער אותה, ואף תפטר אותה, וזה ממש לשון הרע כי נגרם בדברים אלו נזק וצער למבשלת.

לפליאתו של אותו רב על כך – שהחפץ חיים לכאורה מגזים בדבריו – אמר לו החפץ חיים: בוא עמי ונראה מה קורה במטבח. הלכו וראו כיצד בעלת הבית כועסת על המבשלת ומודיעה לה שהיא מפוטרת, והיא עומדת מבויישת ודמעותיה בעיניה, והרב ההוא בראותו כמה צדקו דברי החפץ חיים, השקיע מאמצים וממון כדי להחזיר את המבשלת לעבודה.

אצל מרן האדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א - על ישראל הדרתו בקרית וויז'ניץ בני ברק – נהוג שבליל שבת קודש, בעת עריכת השולחן, ניגשים להרבי כל הבחורים המגיעים לעול התורה והמצוות באותה שבוע, ואומרים להרבי את הפשעטיל [דרשה] שהכינו לכבוד הבר מצוה, והרבי מנענע בראשו לאות הבנה בהאמור, הגם שלפעמים הבחור אומר את הפשעטיל כ"כ בלחש, עד שבקושי גדול אפשר לשמוע את מה שהוא אומר – והרבי נותן

לכל אחד את ההרגשה היותר טובה – ואח"כ נותן לבחורים איזה פרי, והחסידיים מתחילים לשיר "וראה בנים".

פעם אחת שמע המשמש בקודש שעמד מאחורי הרבי, שבחור אחד שניגש להרבי להגיד את הפשעטיל, החל לומר "קפיטל תהילים!" – והרבי נענע בראשו כרגיל כמו שעושה לכל הבחורים שאומרים לפניו את הפשעטיל, וכשגמר להגיד את הקפיטל תהילים, נתן הרבי פרי להבחור.

הגבאי התפלא מאוד על הדבר המוזר הזה, שבחור בר מצוה יגש להרבי להגיד לו קפיטל תהילים במקום להגיד לו פשעטיל, ולאור הפליאה העצומה החל הגבאי לחפש אחר הבחור, וכשמצאו שאלו הגבאי: אני שמעתי שאתה אמרת להרבי קפיטל תהילים – הגד נא – מה זה ועל מה זה!?

אמר לו הבחור: אומר לך את האמת – באמצע השבוע נכנסתי להרבי, ואמרתי לו שאני מפחד שבעת שאיגש להרבי בליל שב"ק, שמא מרוב ההתרגשות אשכח את הפשעטיל מה שיש לי לומר, ולא אדע מה לומר לו, אז מה אעשה. אמר לי הרבי, שכשאעבור לפניו, אגיד לו קפיטל תהילים במקום הפשעטיל, ואף אחד לא יתפוס שאמרתי קפיטל תהילים ולא הדרשה – וכך נהגתי באמת – וכפי שראית הרבי עשה אותן תנועות כמו שהוא עושה לכל בחור כששומע את הפשעטיל שלו...

הגה"ק רבי עקיבא איגר זי"ע שבת פעם אחת בעיר ניקלשבורג. רב העיר הגה"ק רבי מרדכי בנעט זי"ע כיבדהו לדרוש בבית הכנסת

הגדול, וכל לומדי העיר נאספו לשמוע את פלפולו. בדרשתו, האיר רבי עקיבא איגר את הסוגיא באור יקרות. לפתע הקשה רב העיר קושיא חזקה כברזל – נבוך רבי עקיבא איגר – ירד מן הבמה ושב לאכסנייתו. נקפו ליבו של רב העיר: מה עשה, הן בייש את האורח וסתר את דרשתו לעיני כולם! קם ועלה לאכסנייתו לבקש את מחילתו.

רבי עקיבא איגר קיבל את פניו בכבוד וביקר, והודיע שאין בליבו ולו שמיץ של הקפדה – תורה היא, ואמת כתובה בה – אלא שדווקא משום כך, מוצא הוא לנכון להעיר שקושייתו בטעות יסודה – הבהיר את הדברים והקושיא התפוגגה.

השתומם רב העיר ושאל אותו: אימתי עמד מר על כך שקושייתי אינה קושיא? "מיד כשהושמעה", באה התשובה. "אם כן, מדוע לא דחית אותה על הסף?" "חלילה!" – קרא רבי עקיבא איגר – "הן כבודו רב העיר, ואיך אוכל לומר לעיני הקהל שטעה!?! – אדרבה, שמחתי שיכול הייתי להביאם להתגאות ברבם, שהפריך את פלפולו של הרב האורח!"

יצא רב העיר הגאון רבי מרדכי בנעט, והכריז שעל כל בני העיר לבוא לבית הכנסת. עלה לבימה וחזר על פלפולו של רבי עקיבא איגר, על קושייתו ועל סתירתה. הודה בצדקתו של הרב האורח, והעלה על נס את צדקותו!

בשבוע העעל"ט (ביום י"א טבת) היה יומא דהילולא של ק"ז הגה"ק בעל "ערך ש"י" זי"ע ראב"ד דסיגעט. פעם באה אליו אשה,

ונפשה בשאלתה, אם יש היתר להריח ריח חמץ בפסח, כי כשהיא הולכת ברחוב בפסח, לפעמים היא מריחה ריח חמץ של הגויים, ואולי אסור לה ללכת ברחוב כי שמא תיכשל חלילה באיסור ריח של חמץ, ולכן היא רוצה לדעת אם מותר הדבר.

ה"ערך ש"י" שמע בכובד ראש את שאלתה, והורה לה להמתין עד שיעיין בדבר, הוא הוציא איזה ספר, פתחה ועיין שם קימעא, ופסק שמותר לה ללכת ברחוב בשופי, כי אין כל איסור של ריח חמץ של גויים, והיא יכולה להיות רגוע...

מספרים על הגאון רבי ישראל מסלאנט זצ"ל, שראה פעם שני ילדים מתווכחים ביניהם מי יותר גבוה, הלך אחד ועמד על אבן ואמר "אני יותר גבוה", ובא השני והשליך אותו לארץ, וצחק ואמר "הנה אני יותר גבוה", אמר ע"ז ר' ישראל: זה השני הוא מושחת בתכונותיו, שהרי אם מצד כבודו שלו – היתה לו ברירה לעמוד על אבן יותר גבוהה – אז למה בחר להפיל את השני, אלא שהוא מושחת ורוצה גם להשפיל את השני.

פעמים רבות בחיינו אנו נמצאים בנסיון זה של כבוד הבריות, ויש לנו לדעת שאיזהו מכובד המכבד את הבריות (מסכת אבות פ"ד, מ"א), וכלשון רבינו יונה (אבות, שם) והמכבד את חברו – לעצמו הוא מכבד – לא לחברו, ואם הקפידה תורה כ"כ על כבודם של הבריות, ודאי שצריכים אנו לקחת מוסר מכך...

משולחן הקוראים

בס"ד

לכבוד ידידי הרב אב"ד סאנטוב שליט"א

אני רוצה להזמין בהזמנה אישית להשתתף בשמחת החתונה של בני הרב ישראל שליט"א - שהוא יהיה אי"ה מבני עירך לעיקוואד - שתתקיים אי"ה ביום ג' לפרשת בשלח הבעל"ט. יעזור השי"ת שגם אתה תראה רוב נחת מכל יוצ"ח, ואך טוב וחסד ירדפוך כל ימי חיך, עד ביאת גואל צדק, ואי"ה ביום שמחת לבך ישמח לבי גם אני.

ובהזמנות הזה אני רוצה ליתן לך ייש"כ גדול על הקונטרסים הנפלאים "נועם שיח" שאני מקבל. אני יכול לומר לך בפה מלא, שבכל פעם שאני מסתכל בהם, אני נהנה מאד מאד!

יעזור השי"ת שתוכל להשריש מידות טובות באחינו בני ישראל, שכמעט כל הקונטרסים הם ללימוד האיך להתנהג במידותיו - וכידוע מה שאמר הרה"צ בעל "שומרי אמונים" זי"ע על ק"ז הסבא קדישא בעל "אהבת ישראל" זי"ע, שלעבוד על מידה אחת הוא יותר מלימוד כל הש"ס - והמשיך "דער וויזשניצער רבי עבד על כל המידות, ובנוסף לזה הוא למד כל הש"ס..."

וא"כ הוא דבר נחוץ מאד לדורינו, וזה בכלל מזכה את הרבים.

אלה
י' צ' ק
אמל
קמתי
האזק
מוויזשניץ
א"ס

מאת ידיך

אהרן האגער

בהה"צ מוויזשניץ שליט"א

מתוך דברי תורה ש"ק פרשת שמות תשע"ו

שמעתי מידידי הרה"ג ר' מאיר ברוך שטיין שליט"א בעמח"ס "דער קוואל פון חיזוק" (חתן הרה"צ רבי פנחס שלום האגער זצ"ל אב"ד וויזשניץ-מאנסי בבארא פארק), שבשנת תשס"ב אירע הטרגדיה הנוראה, עת נפלו בנייני התאומים באמריקא, וגרמה לנזקים עצומים בגוף ובנפש רח"ל, וכמו כן אירע אז ג"כ תהפוכה נפלאה באחת החצרות הגדולות של חסידות מפוארת, שהפליא את כל שומעיו.

באותה תקופה נכנס בחור אחד אל הקודש פנימה אצל כ"ק האדמו"ר מראחמיסטריווקא-ארה"ב שליט"א, ותינה לפניו את צערו הרב, שמלומד הוא בנסינות חוזרים ונישנים ואין אתו יודע עד מה - הוא לא מצליח להתגבר עליהם, והוא אינו יודע להשית עצות בנפשו - וביקש מהרבי עצה וברכה.

אמר לו הרבי שליט"א: בודאי שמעת על מה שאירע בתקופה זו, שנפלו הבניינים הגבוהים והרמים הללו - האם פעם חלמת שהם יפלו אי פעם - ובאופן כזה?!, וכמו כן אירע תהפוכה גדולה באחת מחצרות החסידות - האם גם שם היה מי שחלם שיהיה מקרה כזה מרגע אחד להשני?! - אלא מה אתה רואה - שהקב"ה בכבודו ובעצמו ביכולתו להפוך את המציאות ברגע כמימרא! - ועל כן - התחזק נא, ובטח בה', שכמו שהוא הביא עליך את הנסיונות האלו, ביכלתו גם להסירם ממך ברגע אחד, וישועת ה' כהרף עין...

